

Ana Blandiana (Rumunsko)

Básnířka, prozaička, narozena 1942, patří mezi nejvýraznější hlasy současné rumunské poezie. Debutovala v polovině šedesátých let sbírkou *Persoana întâia plural* (*První osoba množného čísla*). Následovaly další básnické knihy, v nichž směřuje k filozofické a etické reflexi: *Călcâiul vulnerabil* (*Achillova pata*), *Somnul din somn* (*Spánek ve spánku*) aj. Koncem osmdesátých let nesměla publikovat a žila pod dozorem Securitate. Další sbírku, *Arhitectura valurilor* (*Architektura vln*), v níž pojednává absurditu Ceaușescova režimu, vydala až po roce 1989. Je autorkou lyricko-fantastických povídek *Proiecte de trecut* (*Průhledy do minulosti*), románu *Sertarul cu aplauze* (*Zásuvka s potleskem*), několika publicistických knih a stále znovu se vrací k poezii, např. ve sbírkách *Patria mea A4* (*Má vlast A4*), *Orologiul fără ore* (*Orloj bez hodin*) aj. Angažuje se ve prospěch občanské společnosti a lidských práv, v devadesátých letech organizovala přestavbu bývalého politického vězení Marmăției v Sighetu na památník obětí komunismu. Její dílo bylo přeloženo do šestadvaceti jazyků.

básně ze sbírky *Moje vlast A4* přeložila Libuše Valentová

Animal Planet

Asi jsem spíš nevinná, ale ne docela bez viny
v tomhle světě, v němž
samy zákony bytí rozhodují,
kdo má koho zabít
a kdo bude králem, protože zabíjel nejvíc;
kamera obdivně sleduje lva,
jak s krutou převahou rve na kusy srnku,
a já, když zavřu oči nebo vypnu televizi,
mám pocit, že se na zločinu podílím méně,
přestože vím, že do lampy života
se musí neustále přilévat krev,
krev toho druhého.

Asi spíš nevinná, ale ne docela bez viny
jsem seděla u jednoho stolu s myslivci,
i když jsem ráda hladila dlouhá
hedvábná ouška zajíců,
vyložených na vyšívaném ubruse
jak na katafalku.
Vinna, i když jsem nestiskla spoušť,
a místo toho si ucpávala uši,
vyděšena smrtícím rachotem
a nestoudným pachem zpocených střelců.

Asi spíš nevinná, ale ne docela bez viny,
určitě však nevinnější než ty –
stvořitel téhle dokonalosti bez soucitu,
ty, jenž jsi předem o všem rozhodl
a pak jsi mě naučil nastavit i druhou tvář.

Čas lovu (Vânătoare în timp)

Cítím, že jsem kořist,
ale nevím čím,
neboť křídlo a pařát se ke mně
snášejí
a přikrývají mě svým stínem dřív
než se mě dotknou;
nemají jméno,
jen chladný závan črtá ve vzduchu
hrozbu, jež se přibližuje
zlomyslně zpomaleným tempem.

Vím, že zachránit se není možné,
ani nevím, jak by záchrana měla vypadat;
pokusím-li se utéct, stín se přesune
a vytvoří nad mnou jakýsi mrak,
hrozivý a takřka ochranný ve snaze
nepřijít o mě kvůli jinému dravci.

Čekám dál a horkost střídá mrazení,
hrůza se plynule prolíná s tajemstvím,
jehož rozluštěním je můj osud.
Budu žít do chvíle, než najdu odpověď,
nejméně tak dlouho, než skončí tenhle lov,
v němž jsem kořistí, jak dobře vím.

Tlačence (Aglomerație)

Nikdy si nebyli jisti, zda znovu přijde jaro;
pohřbeni pod sněhem
nevěděli, zda slunce bude mít opět sílu
rozpustit závěje
a každý rok napjatě čekali,
zda pupeny znovu vyraší.

To byl ale vzrušující život! A toho napětí,
když nad veškerým dnem bdělo božstvo,
které bylo třeba vzývat, prosit a slavit
a jež žádalo oběti – metafyzický úplatek,
aby splnilo očekávání.
Malí bůžkové byli podřízeni
vyšším, mocnějším bohům,
a proti hodným bohům brojili ti zlí a pomstychtiví;
každý kousek země byl zabydlen
nesčetnými zástupy neviditelných bytostí,
takže byl skoro zázrak protlačit se mezi nimi
a do žádné nenarazit.

Zavřené kostely (Biserici închise)

Kostely zavřené
jak domy, jejichž majitel odešel,
přitom neřekl na jak dlouho
a nenechal tu adresu.
Ve městě kolem nich
víří tramvaje a bicykly,
klaksony a reklamy.
Místní lidé ve spěchu
prodávají a kupují, kupují a prodávají,
v běhu něco přikusují
a občas se znavení
zastaví, aby si dali kávu
u stolku na chodníku,
vedle chrámu z 11. století,
na nějž hledí, aniž by ho viděli,
protože právě mluví do mobilu
a vůbec si nekladou otázku,
kdože to kdysi bydlel
v tak velkém příbytku.

Na kolečkových bruslích (Pe role)

Jezdí na kolečkových bruslích,
na uších dunící sluchátka,
oči upřené do mobilu,
a nevidí přitom, jak padá listí,
jak ptáci odlétají.

Jedou na kolečkových bruslích
a kolem nich míjejí
roční doby jejich životů
a celé roky, celá staletí,
aniž by se to snažili pochopit.

Jezdí na kolečkových bruslích
mezi stíny skutečnosti,
o nichž si myslí, že existují,
a mezi postavami, jež považují za lidi,
mechanické zjevy
stvořené jinými mechanismy
tak, aby se jim podobaly.

A zatím Pánbůh sestupuje k nim na zem
a učí se jezdit na kolečkových bruslích,
aby je mohl spasit.

Hra (Joc)

Už dlouhá léta si myslím,
že největším neštěstím lidí
je to, že jich je na zemi příliš mnoho.
A přesto si ráda hraju s dětmi
se zvláštním potěšením,
skoro až zvráceným,
jež určitě cítí ošetřovatelé
lvícat a tygřat,
když si s nimi hrají jako s koťaty
a zapomínají, že jednoho dne
hra bude muset skončit,
ale oni tu chvíli oddalují
jak v ruské ruletě.

Hraju si s dětmi, které dospějí,
a pokouším se oddálit tu chvíli,
kdy mě s chutí rozsápou,
až budou dospělí
a ještě dospělejší
a ještě početnější,
strašlivě početní,
zatímco já osamím uvnitř dětství.

Modlitba (Rugăciune)

Bože nočních motýlů a vážek,
skřivanů a sov,
Bože dešťovek, štírů
a kuchyňských brouků,
Bože, jenž jsi každého naučil něco jiného
a předem víš, co se s každým stane,
dala bych cokoliv, kdybych si mohla představit
cos cítil, když jsi vyměřil velikost a váhu
jedů, barev a vůní,
když jsi do jednoho zobáku vsadil zpěv
a do druhého krákání,
do jedné duše zločin a do druhé extázi,
a zejména bych dala cokoliv, jen se dovědět,
zda jsi pocítil výčitky svědomí,
žes udělal z jedněch oběti a z druhých katy,
stejně vinen vůči všem,
neboť jsi všechny postavil
před hotovou věc.
Bože provinilý tím, že jsi sám ustavil
poměr mezi dobrem a zlem,
jehož rovnováhu jen stěží udržuje
zkrvavené tělo
tvého syna, jenž ti není podoben.

Záhady (Mistere)

Když se upřeně dívám na listy dubu,
neklidné kvůli větru, které jen ony cítí,
záhada Dodonského dubu se mi už nezdá
tak nepochopitelná
a celkem snadno si představím,
že Zeus musel přejít do illegality.

Zvláštní, že si lidé vůbec nekladou otázku, k
de žijí bohové, když už nejsou bohy,
a svou nesmrtelnost navěky prožívají
v pokoření, zbavení své někdejší moci.
Jsou neviditelnými diváky našeho světa,
záhadného, protože už není schopen
vnímat záhady.

Přesto mám někdy pocit, že jsou mi nablízku:
Apollón přichází ve spánku, otvírá dveře dokořán,
slyším jeho kroky na dlaždicích v kuchyni,
listuje v mých papírech, dotýká se klávesnice
a pak se nadlouho zastaví před krucifixem;
možná právě teď pochopil,
jak jedny záhady nahradily druhé.

Neustálé ztrácení (O continuă pierdere)

Ztráta nemusí být těžká,
může přinést i niterné potěšení
stydící se za nevysvětlitelnou radost,
již v sobě skrývá,
když vidíme, že můžeme žít
i bez ztracené věci.

Dokonce i když ztrácíš blízkou bytost,
tvá bolest obsahuje nepatrnou
částičku svobody,
tak malou, že to může být semínko,
z něhož, nehledě na prolité slzy,
by mohlo něco vyrůst.

Ztráta není těžká,
protože vznést se není možné jinak
než neustálým ztrácením,
shozená přítěž věcí a bytostí
ti ulehčí stoupání vzhůru,
pozvedá tě směrem k chaosu,
v němž se samota
stane základním materiálem
ke stavbě dávno vysněných paláců,
v nichž už nebude mít kdo bydlet.